

Праз свята — да души

Як для асобнага чалавека, так і для ўсяго грамадства святкаванне тых ці іншых падзей — натуральная з’ява. Святочныя традыцыі, якія ад часу свайго ўзнікнення ўсё больш насычаліся рытуаламі і адкрывалі шляхі для творчасці, пачалі фармавацца з найстаражытнейшых часоў і могуць набываць самыя разнастайныя формы. Да іх належаць урачыстасці з нагоды рэлігійнай ці свецкай падзеі, спецыяльна арганізаваныя забавы, масавыя гулянні, вяселлі, балі ці проста радасныя падзеі, якія ператвараюць звычайны шэры дзень у шчаслівы і шматколерны.

Для кожнага грамадства ўласцівыя свае адметныя святочныя традыцыі, якія маглі складвацца як шляхам натуральнага эвалюцыйнага развіцця, так і ў выніку гвалтоўных рэвалюцыйных трансфармацый. Не выключэнне тут і беларускае грамадства, дзе са зменай эпохаў і пакаленняў традыцыі (у тым ліку і святочныя) таксама змяняліся, часам вельмі кардынальна. У выніку многае з таго, што ў свой час прываблівала і захапляла нашых дзядоў ды прадзедаў, з’яўляючыся сэнсам іхнага жыцця, для нас цяпер падаецца архаічным і незразумелым. Аднак нават у сучасных, здавалася б, да крайняй ступені мадэрнізаваных святкаваннях можна знайсці пэўныя адгалоскі мінулых эпох, пасланне ад далёкіх продкаў. Не будзе перабольшаннем сказаць, што без вывучэння спосабу святкавання немагчымае пазнанне души народа і яго сфармаванага гісторыяй менталітэту.

У прапанаваным нумары тэма святочнай культуры Беларусі разглядаецца ў розных аспектах і з розных пунктаў гледжання. Тут знайшлося месца і для адлюстравання святочных традыцый, распаўсюджаных на беларускіх землях у перыяд іх знаходжання ў складзе Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай (артыкулы Наталлі Сліж, Аляксандры Верашчагінай, Ганны Паўлоўскай, Людмілы Рогач), Расійскай імперыі (тэксты Вольгі Папко,

Вольгі Сабалеўскай, Іны Соркінай), нямецкай акупацыі Беларусі часоў Другой сусветнай вайны (матэрыял Аляксандра Фрыдмана), пасляваеннага Савецкага Саюза (публікацыя Яна Шумскага). Не абыйдзеныя ўвагай і шматвяковыя адметныя святочныя традыцыі беларускай вясковай супольнасці, прадстаўленыя ў тэкстах этнолагаў Таццяны Кухаронак, Таццяны Валодзінай і Ірыны Махоўскай. Спецыфіцы адзначання святочных дзён і памятных датаў у сучасным беларускім грамадстве, ва ўмовах яго ідэалагічнага падзелу, прысвечаныя артыкулы гісторыка з Беластока Алега Латышонка і мінскага студэнта-філосафа Арсенія Сівіцкага.

Хочацца верыць, што гэты нумар «ARCHE», напоўнены святочнымі настроямі, здолее прынесці адчуванне свята і ў душы чытачоў.

Зміцер Крывашэй